

Nätverket Stoppa gruvan i Rönnbäck
i Björkvattsdalen, Tärnaby
Ringvägen 22
920 64 Dearna / Tärnaby

ÖVERKLAGAN
2012-11-04

Regeringen
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Överklagan av Bergmästarens beviljande av bearbetningskoncession för Rönnbäcken K nr 3 i Storumans kommun, Västerbottens län Dnr: BS 22-1714-12.

Härmed överklagar vi Bergmästarens beslut om beviljande av bearbetningskoncession för Rönnbäck K nr 3 och anser att det **skall upphävas** då hela Rönnbäcksprojektet är förenat med alltför stora risker och konsekvenser samt strider mot folkrättsliga principer och mänskliga rättigheter. Det råder även brister i koncessionsansökan som sökanden lämnat in.

Tidigare överklagade bearbetningskoncessioner (Rönnbäck K1 och K2) ligger just nu hos Regeringen i väntan på nytt beslut. Innan det ärendet är avgjort kräver vi att **alla andra beslut** kring Rönnbäcksprojektet får vänta.

”Bearbetningskoncession meddelas om en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har påträffats och fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen.” (Ur prop 2004/05:40 Ändringar i minerallagen, 4.1.4 Bearbetningskoncession). Nickel Mountains (IGE Resources) ansökan om BK brister i alla nämnda aspekter ovan.

Undertecknade anser, i likhet med Storumans kommuns samhälls- och byggnadsnämnd (yttrande till Kommunstyrelsen 2012-03-05), att den sökande nödvändigtvis måste presentera mer specifik redogörelse för nödvändigheten av att mineralerna från just Rönnbäcksområdet tillvaratas. Undertecknade menar att det i varje enskilt fall, där verksamheten ifråga inte överensstämmer med miljöbalkens grundläggande tanke om hållbar utveckling i samhället, är nödvändigt att presentera en noggrann motivering till varför verksamheten trots detta skall tillåtas. Det räcker inte med allmänna formuleringar om att det rör sig om lokalt, regionalt eller nationellt värdefulla mineraler som, trots en ökande återvinning, fortfarande är en bristvara i samhället. Särskilt mot bakgrund av att mycket stora lateritmalmsfyndigheter av nickel planeras exploateras i övriga delar av världen.

Vi vill även förkasta den MKB som Nickel Mountain AB lämnat in och beslutsprocessen kring ärendet då det strider mot Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan. Projektets omfattning gör att fler skall inbegripas tidigare i processen och ges möjligheter att påverka både MKB:n, delta i samråd och yttra sig i ärendet. Sakägare som ska involveras tidigare i processen är:

- de som har någon del av gruvverksamheten på sin fastighet, dvs. det totala verksamhetsområdet med allt ifrån sandmagasin, vägar, byggnader etc.
- fastighetsägare som kan tänkas bli påverkade av verksamheten – detta inkluderar närmaste grannfastigheter och jakt- och fiskerättsägare och vattenintressenter i Gardikens regleringsmagasin med omnejd
- fastighets-/fiskerättsägare och vattenintressenter även nedströms Gardiken
- samer som urfolk (inte bara samebyn eftersom den endast kan föra talan för de som för stunden är medlemmar, medan samiska rättigheter, inklusive renskötselrätten, tillhör alla samer, Regeringsformen, 1 kap. 2§, 12 kap. 10§, Sametingslagen samt Rennäringslagen). Samer som folk har rätt att samråda i angelägenheter som berör dem (Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) 5§).

Exempel på instanser/aktörer som ska involveras tidigare i processen är även:

- Sametinget, Naturvårdsverket, miljöorganisationer som Naturskyddsföreningen, turistnäringen, lokala föreningar, Riksantikvarieämbetet, oberoende expertis med ekologisk, kulturell, social och ekonomisk kompetens.

Ägande- och brukanderättsförhållandena vad gäller marken i Sápmi är oklara. Inte minst gäller detta i området ovan odlingsgränsen, där det aktuella området kring Rönnbäck ligger. Det gäller bland annat statens eventuella ägande samt den genom avvittring, tilläggsavvittring etc uppkomna fördelningen mellan statligt och privat ägande. Noteras kan att Tärna socken (inom vilken det aktuella området ligger) var det område i Sverige som avvittrades sist, först på 1920-talet. Men framför allt och i grunden gäller oklarheterna den samiska befolkningens rättigheter till mark och vatten. Dessa förhållanden har varit och är fortsatt under utredning.

Beslut om bearbetningskoncession kan omöjligt tas innan frågan om markrättigheter och äganderätt ovan odlingsgränsen utretts en gång för alla.

Ytterligare skäl att förkasta Nickel Mountains MKB är att exploatören 2008 olovligt byggt en vägbank som spärrat av vattenflödet på hela ena sidan av Rönnbäcknäset ända fram till 2012. Vägbanken har mest sannolikt hindrat lekvandrande fisk. Effekten av det kan t.ex. ha varit att Rönnbäckens betydelse för föryngring av öring i Gardikens vattenmagasin troligen underskattats. Det finns därför skäl att kräva att provfisket görs om.

Bergsstaten verkar ha lagt orimligt stor vikt på yttrandet från Länsstyrelsen Västerbotten, vilket kan ifrågasättas.

Miljörisker

Rönnbäckprojektet har en stark motopinion då projektet är förenat med alltför stora miljömässiga risker och konsekvenser för så många människor för så lång tid. Att bryta nickel, järn m.m. i flera stora dagbrott i direkt anslutning till övre delen av Umeälven, i det enorma regleringsmagasinet Gardiken som har stora årstidsvariationer i vattennivån, är rena galenskapen och utsätter många människor för hälsorisker under lång tid framöver. De arbetstillfällen som en gruva eventuellt skulle leda till måste vid ett sådant omfattande och riskfyllt projekt sättas i relation till det pris som såväl

kommunen, staten, lokalbefolkningen, regionen och urfolket får betala, i form av risker och konsekvenser. Är det rimligt att genomföra detta projekt med tanke på vad som står på spel? Här har staten och myndigheterna ett stort ansvar.

Det har framkommit att bolagets borrhovver innehåller **asbest**, vilket i sig är så allvarligt att det borde motivera att hela projektet avskrivs. Vid undersökning av Nickel Mountains borrhovver vid laboratorium sattes ett särskilt rum upp separat för dessa – just på grund av asbestrisken. Det säger en del. Man kan ju fråga sig vilken skyddsutrustning som borrhovverna som arbetat för Nickel Mountain använt. Troligen ingen. Skall man klara dammvärdena med gruvan kostar det pengar. Skall man dessutom tillse och försöka garantera att det inte kommer ut asbest i luften i den yttre miljön då hamnar man på enorma kostnader om det ens är möjligt!

Det finns ingen säker nivå för asbestexponering. Gränsvärdet borde vara noll. Där är forskarna överens. Gruvarbetarna vet inte att de kan exponeras för asbest när de arbetar i gruvan. Idag är de oskyddade, spränger man blir det damm, är det tremolit/aktinolitasbest i berget när man spränger, då exponeras man för asbest. Gränsvärdet idag är 0,1 fiber/ml. Det betyder 100 000 fibrer per kubikmeter luft. Gränsvärdet är ett genomsnittvärde och satt i vila. Men en gruvarbetare arbetar aldrig i vila, han andas in minst två gånger mer luft än i viloläge, troligen mer. En gruvarbetare jobbar minst 8 tim varje dag. Månad efter månad, år efter år. Även om en gruvarbetare skulle vistas i en miljö där man ligger långt under gränsvärdet på 0,1 så andas han ändå in, många, många miljoner asbestfibrer bara under några dagar/månader. Se granskning från arbetarskydd:

”Gruvboomen är en potentiell arbetsmiljöbomb. I den svenska berggrunden finns mineral som kan visa sig innehålla dödligt farliga asbestfibrer. Arbetarskydd har letat rätt på undersökningen som avslöjar de bortglömda riskerna för gruvarbetarna”

Läs mer på: www.arbetarskydd.se/nyheter/halsa_ledarskap/halsa/article3110272.ec

Observera att gränsvärde för damm och asbestfibrer i utemiljön är mycket lägre än för arbetsmiljön. **Kommer dammet med asbest ut i samhället där barn och övrig befolkning vistas då är skandalen ett faktum – det får bara inte ske.** Här är det nolltolerans. Asbest skulle på sikt kunna slå ut våra samhällen och göra människor allvarligt sjuka. **Asbestexponering kan leda till cancer.** Detta är dock inte något som behöver visa sig de första åren.

Vi har ett enormt ansvar här gentemot alla våra barn och kommande generationer i våra lokalsamhällen samt i hela Umeälvens dalgång. En eventuell gruva blir ett ingrepp i detta känsliga område som aldrig går att göra ogjort, då dammande, urlakningar och andra utsläpp inte bara riskerar ske under brytningstiden utan även långt efter att gruvverksamheten upphört. Detta riskerar förorena luft, dricksvatten och grundvatten för ett stort antal människor – ett omfattande ingrepp för såväl lokalbefolkning som den urbefolkning som lever och verkar i området i dag. Här handlar det om **människors hälsa, långsiktiga överlevnad och existens.**

Länsstyrelsen i Västerbotten har gjort ett yttrande i detta ärende där de anser att riksintresset mineralutvinning skall gå före riksintresset rennäring. Länsstyrelsen hänvisar till, och baserar sitt yttrande till största delen på rapporten ”Investeringseffekter i Storumans kommun”. Rapporten är gjord på beställning av kommunen, sammanställd av ÅF Infraplan och bygger till stora delar på exploitören Nickel Mountains egen information. Detta gör att informationen är vinklad redan från början. Detta gör att vi ställer oss kritiska till såväl rapporten samt det faktum att Länsstyrelsen baserat sitt beslut på densamma.

Nästan all information som kommer ut till kommunmedborgare och myndigheter är vinklad och kommer från gruvexploatörerna själva. Politiker, tjänstemän och medborgare har därför inte möjlighet att göra välvägda bedömningar av olika gruvprojekt samtidigt som långsiktiga alternativa utvecklingsmöjligheter blir en ickefråga då gruvprojekt ges gräddfil. Vi frågar oss hur myndigheter ska kunna ta välvägda beslut då informationen är vinklad redan från början.

Länsstyrelsen i Västerbotten yttrar sig även i frågan **enbart** ur ett samhällsekonomiskt perspektiv vilket **går i strid med såväl miljöbalkens bestämmelser som urfolksrättigheter**.

Miljöbalken (1998:808)

”Enligt förarbetena till miljöbalken ska bestämmelserna i 3 kap. om hushållning med mark och vatten kunna utgöra ett instrument för samlade bedömningar i samhällsplaneringen för en hållbar utveckling där mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt god hushållning tryggas (prop. 1997/98:45 del 1 s. 245).”
(Dom)

1 kap. Miljöbalkens mål och tillämpningsområde

1 § Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken skall tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Avvägning gentemot MB 4 kap.

I HFR dom står att regeringen ska göra en avvägning enligt MB 3 kap 10§ mellan de två oförenliga riksintressena rennärning och mineralutvinning för att avgöra vilket intresse som bäst främjar miljöbalkens mål.

MB 3 kap 10 § lyder (vår fetmarkering):

Om ett område enligt 5-8 §§ är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, skall företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området eller del av detta för en anläggning för totalförsvaret skall försvarsintresset ges företräde.

Beslut med stöd av första stycket får inte strida mot bestämmelserna i 4 kap.

I MB 4 kap står bland annat (vår fetmarkering):

5 § Inom fjällområdena Långfjället-Rogen, Sylarna-Helags, Skäcker-fjällen, Burvattnet, Hotagsfjällen, Frostviken- Borgafjällen, Marsfjällen-Vardofjällen, Artfjället, **Tärna- Vindelfjällen**, Sarek-Mavas, Kebnekaise-Sjaunja, Rostu och Pessinki **får bebyggelse och anläggningar komma till stånd endast om det behövs för rennärningen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet. Andra åtgärder inom områdena får vidtas endast om det kan ske utan att områdenas karaktär påverkas.**

Det är för oss uppenbart att områdets karaktär påverkas vid en eventuell gruvverksamhet. Hela den planerade verksamheten bygger på att omvandla landskapet till något helt annat än vad det är idag. Det är i de i Rönnbäcksområdet, Björkvattsdalen och hela södra Tärnafjällen karaktäristiska bergknallarna med berg i dagen och säregen växtlighet som de metaller finns som Nickel Mountain (IGE Resources) vill bryta. De vill omvandla bergen till stora hål (dagbrott) och lägga enorma mängder sand och gråberg över stora delar av nuvarande sjöar, jordbrukslandskap, bebyggelse och fjällsluttningar. Storskalig gruvverksamhet i sig ändrar hela områdets karaktär både medan den pågår och för alltid. Det skulle innebära en total omvandling av hur området används och dessutom förhindra all annan traditionell användning av området. Gruvbrytningen skulle även radera ut möjligheterna för alternativa utvecklingsmöjligheter för området och hur det kan bidra till utvecklingen i Hemavan Tärnaby med omnejd.

Vi anser även att exploatören Nickel Mountain i den MKB som bifogats ansökan ej belyst miljökonsekvenserna av den **enorma mängden tunga transporter** som beräknas bli en direkt följd av projektet. Uppskattningsvis kommer projektet att medföra att det blir **en tung transport var 2,5 - 3:e minut**. I dagsläget är det mest troligt att dessa kommer att passera genom både Tärnaby och Hemavan ut mot hamnen i Mo i Rana. Detta kommer att bli ett **dominerande** inslag i hela omgivningen och även utgöra en enorm samhällsmässig risk och en miljömässig påverkan. Hela Hemavan Tärnabys karaktär kommer att förändras i grunden. **Hur kommer enbart transporterna att påverka turistorterna Hemavan Tärnaby? Svar: Ingen vet, för ingen har undersökt detta. Och hur kommer det att påverka orternas attraktivitet?**

I prövningarna av bearbetningskoncessionerna i området (Rönnbäck K 1, 2 och 3) har inte frågorna om effekterna av de kraftigt ökande tunga transporterna till och från verksamhetsområdet nämnts. Vid varje lokaliseringprövning skall en allsidig bedömning av platsens lämplighet. Denna bedömning skall även innefatta transporternas inverkan på omgivningen. Bearbetningskoncession kan därför ej beviljas innan frågan om transporternas påverkan på miljön och trafiksituationen utretts.

Samiskt perspektiv

Man kan inte se på renskötelsen som en näring vilken som helst och därigenom jämföra den med gruvnäringen. Renskötelsen är en viktig kulturbärare i den samiska kulturen. Renskötelsrätten tillkommer det samiska folket och grundas på sedvana och urminnes hävd (se bl.a. RNL 1 kap 1§ och HDs dom i det s.k. Nordmalingsmålet). De samiska rättigheterna är skyddade enligt nationella och internationella lagar och konventioner. Börjar man urholka samers rättigheter till fördel för allsköns olika gruvprojekt kommer hela det samiska folket att utarmas på kort tid. Det är ej heller rätt att ett urfolks existens skall värderas i ekonomiska termer. Här begår man i så fall ett allvarligt folkrättsligt brott.

Samerna har ett viktigt kulturarv att förvalta och föra vidare till sina barn. Samiska barns rättigheter kan inte negligeras av svenska staten. Som lagstiftningen kring exploateringar tillämpas nu läggs nästan all vikt på det ekonomiska. Vi vill lyfta att miljömässiga, kulturella och folkrättsliga värden ska värderas högre. Detta gäller inte minst rennäringens överlevnad och vad vi lämnar till kommande generationer.

Att väga riksintresse för rennäringen mot mineralutvinning handlar inte om att förenkla saken till att handla om kronor och ören. Rennäringen är mer än en näring. Det är en integrerad del till ett folks kultur och levnadssätt. Frågan berör så många fler än enbart medlemmar i samebyn.

Rönnbäckprojektet berör direkt ett hundratal samer i området men det angår hela det samiska folket. Rent principiellt är det väldigt viktigt att hela det folkrättsliga perspektivet inkluderas i en sådan process. Fallet berör markanvändning och eventuell exploatering av traditionell samisk mark. Då förhållandena kring markrättigheterna inte är klarlagda måste man vara extremt restriktiv till att tillåta storskalig exploatering. Och dessutom en exploatering som drivs av ett privatägt bolag. Här vägs svenska medborgares (det samiska folkets) civilrättsliga rättigheter å ena sidan mot ett bolags och dess utländska investerares vinstintresse å andra sidan.

Sverige borde klara av att fullt ut respektera samiska rättigheter. Om Sverige inte klarar den uppgiften undergräver vi vår trovärdighet på den internationella arenan. Samer och rennäringen är i det perspektivet ingen sekundär fråga utan tvärtom den främsta möjligheten att Sverige menar allvar med sina proklamationer om respekt för folkrätten och mänskliga rättigheter. En möjlighet att visa att vi lever som vi lär och samtidigt att sända ut budskapet till andra länder att de bör respektera sina medborgares rättigheter i denna tid av global prospekteringsboom. **Sverige har ett stort ansvar att vara förebild här.** Om inte vi i Skandinavien respekterar folkrättsliga och mänskliga rättigheter – vem ska då göra det?

Vi vill särskilt påminna om att **Sverige har ratificerat FN:s Internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter.**

Artikel 27 säger: "I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, skall de som tillhör sådana minoriteter inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, bekänna sig till och utöva sin egen religion och använda sitt eget språk."

Använder man **FN:s deklaration om urfolks rättigheter** för att tolka detta innebär det att **Sverige omöjlig kan förvägra det samiska folket och de samiska barnen dess rättigheter.**

Artikel 25: "Urfolken har rätt att behålla och förstärka sin speciella andliga anknytning till sin traditionellt ägda eller på annat sätt besatta och utnyttjade mark, sina territorier, sina vattenområden och sina kustområden och andra resurser samt att åta sig ansvaret härför gentemot kommande generationer."

Artikel 26:

"1. Urfolken har rätt till mark, territorier och resurser som de traditionellt ägt, besatt eller på annat sätt utnyttjat eller förvärvat.

2. Urfolken har rätt att äga, utnyttja, utveckla och kontrollera mark, territorier och resurser som de innehar genom traditionell äganderätt eller annan traditionell besittning eller utnyttjande, liksom mark, territorier och resurser som de på annat sätt har förvärvat.

3. Staterna ska ge rättsligt erkännande och skydd åt denna typ av mark, territorier och resurser. Erkännandet ska ges med vederbörlig hänsyn till de berörda urfolkens sedvänjor, traditioner och fastighetsindelning."

I Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) står:

3 § Förvaltningsmyndigheter ska när det behövs på lämpligt sätt informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt denna lag.

4 § I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

5 § Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.

Barnkonventionen är en del av folkrätten och kan ej bortses från av svenska staten och de myndigheter som opererar här och fattar beslut som direkt inskränker barns liv, framtid och långsiktiga överlevnad. FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. I barnkonventionens artikel 45 finns inskrivet att det är UNICEFs uppgift att kämpa för att barnkonventionen efterlevs.

Exempel ur barnkonventionen:

- 4) Staten ska vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra konventionen. När det gäller barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ska staten utnyttja det yttersta av sina resurser. Där så behövs ska man samarbeta internationellt.
- 6) Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- 8) Varje barn har rätt att behålla sin identitet.
- 30) Ett barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.

Fyra av sakartiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de *fyra huvudprinciperna*. När man läser alla övriga artiklar ska man läsa dem med huvudprinciperna "som glasögon".

- **Artikel 2** slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- **Artikel 3** anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall.
- **Artikel 6** säger att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- **Artikel 12** handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Behövs fler exempel kan man även beakta **Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter** vilken syftar till att skydda nationella minoriteters fortlevnad.

Del I Artikel 1

Skyddet av nationella minoriteter och av de rättigheter och friheter som tillkommer personer som tillhör dessa minoriteter utgör en integrerad del av det internationella skyddet av mänskliga rättigheter och faller som sådant inom ramen för internationellt samarbete.

Del 2 artikel 5

1. Parterna åtar sig att främja de förutsättningar som är nödvändiga för att personer som tillhör nationella minoriteter skall kunna bibehålla och utveckla sin kultur och bevara de väsentliga beståndsdelarna av sin identitet, nämligen religion, språk, traditioner och kulturarv
2. Utan att inverka på de åtgärder som vidtas i enlighet med sin allmänna integrationspolitik skall parterna avhålla sig från åtgärder eller metoder som syftar till assimilering av personer som tillhör nationella minoriteter mot dessa personers vilja och skall skydda dem mot alla åtgärder som syftar till sådan assimilering

Vi vill även påminna om att Sverige har **ratificerat UNESCO:s konvention om det immateriella kulturarvet** samt **Riokonventionen** som båda är av vikt för urfolket samerna.

Angående långsiktighet

I MB 1 kap 1§ och MB 3 kap 10§ är långsiktighet ett centralt begrepp.

Exploatören tänker sig verksamhet i något enstaka decennium. Den ekonomiska utvecklingen i världen är omöjlig att förutspå så det finns en risk att det inte är ekonomiskt lönsamt ens den korta tiden. Gruvbrytning är en högriskverksamhet även sett ur investerarnas (ekonomiska) perspektiv. Rennäringsutövare och andra utövare av samisk livsstil, natur och kultur i området tänker sig verksamhet i "all framtid".

I MB 1 kap 1§ fastslås bland annat att "*Miljöbalken* skall tillämpas så att... mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas". Låt oss fundera över långsiktighet i ett 1) ekologiskt och ett 2) kulturellt perspektiv:

1). Långsiktighet ur ett ekologiskt perspektiv måste ställas i relation till de processer som utgör själva det ekologiska systemet och de processer som formar förutsättningarna för detsamma. De viktigaste processerna är de som formar naturmiljön och dess olika biotoper vilka utgör basen i och förutsättningarna för en biologisk mångfald. Många av de arter som indikerar "höga naturvärden" är sällsynta idag. De är sällsynta eftersom det är relativt ont om naturmiljöer som har existerat och utvecklats tillräckligt länge (utan allvarliga störningar) för att de ekologiska processerna ska ha hunnit skapa de livsmiljöer som krävs för att en hög biologisk mångfald ska vara möjlig. Flera sådana arter och miljöer finns idag på Rönnbäcknäset (se t.ex. Nickel Mountains egna MKB). Naturvårdsverket har också dokumenterat skyddsvärd skog och hotade arter på Rönnbäcknäset. Området har högre naturvärden än många naturreservat.

Det tar många hundra år för naturen att skapa sådana livsmiljöer. Ett enkelt exempel kan vara att titta på hur länge ett träd finns i en naturlig naturmiljö. Trädet har ett värde i sig själv och erbjuder dessutom livsmiljö och näring åt många andra organismer både som levande och som dött (insekter, fåglar, däggdjur, kärlväxter, mossor, lavar, svampar etc.) En tall kan t.ex. leva i 500 år och sedan finnas som ekologiskt värdefull död ved lika länge till innan kretsloppet fullbordas och den återgår i jordmånen och ger näring åt en ny tall.

Renskötseln bygger på ekologiskt välmående naturmiljöer. Samisk kultur rymmer också så mycket mera och alla delar har sitt ursprung och en levande kontakt med naturen i Sápmi.

Även i en brukad skog måste planering av skogens skötsel ske med ett perspektiv på flera generationer. Efter en avverkning och återplantering blir det skogsägarens barnbarn eller barnbarnsbarn som får chansen att avverka nästa gång.

2). Långsiktighet i ett kulturellt perspektiv måste ställas i relation till hur länge en kultur existerar och utvecklas. "Samisk kultur" med någon form av renskötsel är känd i Norden sedan åtskilliga sekel. Samer har haft domesticerade renar under mycket lång tid och bedrivit renskötsel liknande dagens sedan flera hundra år.

Kortsiktig ekonomisk vinning där de största vinsterna kanske hamnar i andra världsdelar kan omöjligen vara det som "på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet

och den fysiska miljön i övrigt” (MB 3 kap 10§) i jämförelse med rennäringens och den samiska kulturens naturbaserade fortlevnad. Se även MB 1 kap 1§.

Ekonomiska förutsättningar förändras snabbt och därför finns heller inga garantier för att brytningen är lönsam ens de fåtal år som angetts. I kombination med det särskilt känsliga läget vid vattendraget så blir riskerna alltför höga för att det över huvud taget prata om ”långsiktighet”. Det går aldrig återställa marken, vattnet, området till hur det var innan. Vad är mest värt att lämna till kommande generationer? Om 3 generationer, om 7 generationer, om 20 generationer?

Det samiska folket har ett viktigt kulturarv att förvalta och föra vidare till kommande generationer. Det handlar om långsiktighet, om att hushålla med mark, vatten, fysisk miljö men också om att bevara och utveckla ett kulturarv med en andlig koppling till marken och området.

Konsekvenser för området som helhet

Även om Rönnbäck K nr 3 gäller bearbetningskoncession för ett dagbrott vid Sundsberget måste man beakta hela omfattningen av Nickel Mountains gruvplaner. Exploatören planerar bedriva dagbrottsverksamhet på båda sidor om Gardikens vattenmagasin samt på ön Rönnbäcknäset i form av tre stora dagbrott. Hela området som kommer att tas i bruk för den planerade verksamheten (inklusive anrikningsverk, sandmagasin, mm) upptar en yta lika stor som hela Umeå stad samt större än Stockholms innerstad. Se kartor nedan, **bild 1**.

Påverkan på miljön, livsmiljöer och på andra verksamheter, bl.a. rennäringen, kommer följaktligen att sträcka sig över ett betydligt större område och måste ses i ett vidare perspektiv. Detta gäller t.ex. buller/sprängningar, damm/partiklar i luften, gifter/föroreningar i vatten, trafik/tunga transporter med farligt gods, etc. Redan vid bedömning av bearbetningskoncession borde sådant beaktas och det är av största vikt att ha en helhetssyn. Ett projekt i den här skalan och med syftet att bryta nickel, järn m.m. i stora dagbrott i direkt anslutning till ett reglerat vattendrag som Umeälven måste betänkas med de stora risker och konsekvenser för den stora grupp av människor och djur det kan komma påverka om det förverkligas.

Det tänkta gruvområdet ligger i Gardikens regleringsmagasin i övre delen av Umeälven. Gardikens vattenmagasin utgör när det är fullt en vattenspegel som är ca 40 km lång. Umeälven rinner genom hela Västerbottens län och ut i Bottenviken. Rönnbäckprojektet kan därför ej ses som ett isolerat projekt som enbart berör Storumans kommun. **Se bild 2** på Umeälvens vattenavrinningsområde.

En gigantisk nickel- och järnbrytning i Rönnbäck sätter ett helt vattensystem på spel då verksamheten planeras ligga i Gardikens regleringsmagasin med stora årstidsvariationer i vattennivån – ett av landets största magasin för årsreglering av vatten för elkraftsproduktion. Exploatören Nickel Mountain uppger under rubriken ”risker” i senaste MKB att det råder oklarheter kring hur de ska hantera denna situation. Vidare anger exploatören att det råder oklarheter i hur vattnet kommer att påverka dagbrottskonstruktionen, vilket kan komma kräva tidigare oprövade metoder. Detta är problem där bolaget måste presentera godtagbara lösningar innan beslut om bearbetningskoncession kan tas.

I direkt anslutning till gruvan kommer det att lagras giftiga restprodukter. Här bör lösningar på hur detta ska gå till och kostnadsberäkningar för detta vägas in innan koncession beviljas. En aspekt man

bör väga in är hur klimatförändringen kommer att påverka området på sikt. Vi har de senaste åren vittnat om häftigare vårflöden i fjällen med flera dokumenterade stora ras samt ökad rasrisk. Gardiken är dessutom inte det översta regleringsmagasinet utan fylls på från magasin som ligger ovanför.

En utökad och noggrann analys av risker för vattentäkter i området och nedströms Gardiken måste göras. Eftersom det redan idag finns flera exempel på höga utsläpp från gruvområden i Umeälvens avrinningsområde, t.ex. från Blaiken- och Svartlidengruvorna, är detta extra viktigt.

Gruvverksamhet är alltid förenad med risker och stora ingrepp i miljön. I Västerbotten finns redan idag alltför många exempel på gruvor som släpper ut mer gifter än de har tillstånd för, något t.ex. Västerbottensnytt rapporterat om. Risker för gifter att lakas ut kvarstår långt efter att gruvverksamheten upphört. En gruva i Rönnbäck kan få oöverstigligen konsekvenser för alla kommande generationer i hela Västerbotten och är ej förenlig med ett långsiktigt hållbart tänkande. Västerbotten har dessutom satt upp ett mål att bli det hållbaraste länet till 2020, något som rimmar illa med att placera en sådan här typ av verksamhet mitt i övre delen av älven.

Nickelgruvan i Rönnbäck – i Umeälvens övre del

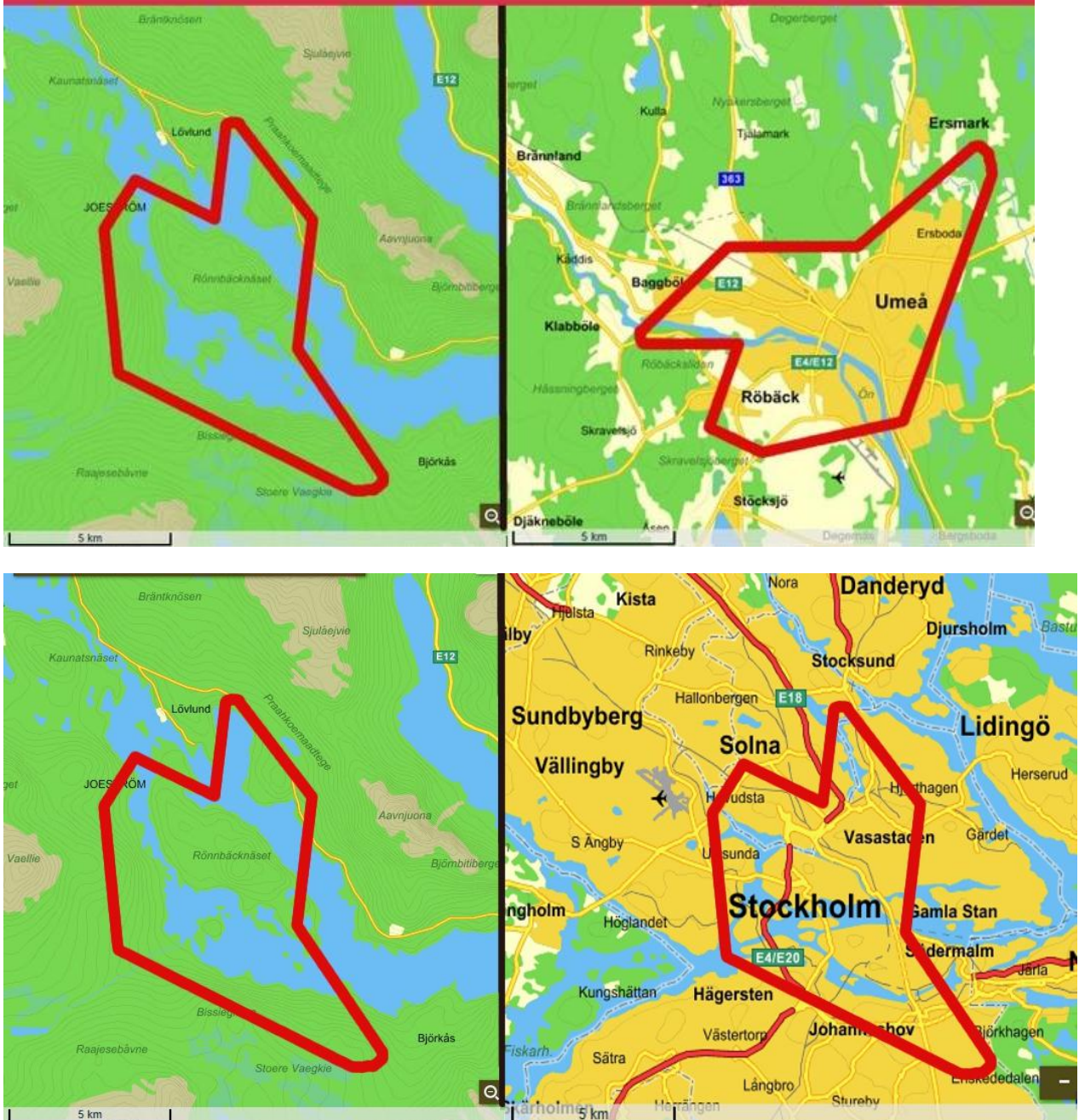

Bild 1. Planerade gruvområdets totala yta i jämförelse med Umeå och Stockholm i samma skala.

Bild 2. Det planerade gruvområdets placering i övre delen av Umeälven, i Umeälvens vattenavrinningsområde.

Fiske

Det planerade gruvprojektet kommer ofrånkomligen att förstöra fisket. Detta strider mot miljöbalkens intentioner. Planerat gruvprojektet förstör fisket på tre sätt:

- förintar hela sjöar och lekomyråden
- hindrar vandring av fisk och andra vattenlevande organismer
- gifter och föroreningar upptas i eventuell fisk som blir kvar i Gardikens regleringsmagasin samt riskerar även att upptas i fisk som lever i kringområden och nedströms.

Lönsamhet

För att kunna bedöma projektet ur ett **lönsamhetsperspektiv** måste det ställas högre krav på såväl lösningar, bolagets förutsättningar och valda tekniker som teknisk konstruktion vid drift och inte minst tekniker och ekonomi/kostnader för efterbehandling. Detta är en fråga sökanden borde utrett mer inför ansökan om bearbetningskoncession. En **ekonomisk säkerhet** á 500 000 kr är i dessa sammanhang på tok för lågt för att kunna anses väga upp till någon slags trygghet.

Vattendirektivet

EU införde ett ramdirektiv för vatten år 2000. I direktivet slår EU fast att det behövs samarbete över nationsgränser för att vi ska vara säkra på att det finns vatten av god kvalitet även i framtiden.

Vattenarbetet ska utgå från naturens egna vattengräns, så kallade avrinningsområden, för att komma till rätta med brister i vattenmiljö och vattenkvalitet. Som skäl till varför Europaparlamentet och Europeiska Unionens Råd har antagit detta direktiv anges bland annat: "Vatten är ingen vara vilken som helst utan ett arv som måste skyddas, försvaras och behandlas som ett sådant."

Medlemsländernas insatser ska bland annat:

- främja hållbar användning av vatten
- förhindra att vattenekosystemen försämras
- minska förorening av grundvattnet
- minska utsläpp av farliga ämnen
- minska effekterna av översvämningar och torka
- underlätta arbetet med att uppnå internationella avtal om vatten och även hav.

Direktivet omfattar grundvattnet och alla typer av ytvatten, det vill säga sjöar, vattendrag och kustvatten, men däremot inte öppet hav.

Rönnbäcksprojektet är ur denna synpunkt direkt olämpligt. I ett vidare perspektiv kan även sägas att Umeälven rinner ihop med den oreglerade Vindelälven där lax och havsöring går upp och leker. Förorening från Rönnbäck leder även i förlängningen till ytterligare en belastning på situationen i Östersjön.

Rent generellt är gruvbrytning kanske den mest miljöförstörande verksamheten som finns. Specifikt i Rönnbäcksprojektet med placering i vattendrag och med förekomst av asbest, ett stort antal metaller och andra farliga ämnen är miljöriskerna särskilt uppenbara. För att nå de av Riksdagen beslutade miljömålen, inklusive "generationsmålet", måste projektet avblåsas.

Hållbar utveckling och miljömålen

Hållbar utveckling innebär "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov" (FN-rapporten "Vår gemensamma framtid", 1987, den s.k. Brundtlandrapporten).

Västerbotten har inte en chans att kvala in till Sveriges hållbaraste län om man enbart jobbar med frågorna på ytan och inte vågar ifrågasätta projekt med så stora konsekvenser som högriskprojektet i Rönnbäck. Här kan myndigheter och olika instanser göra skillnad genom att ta ansvar för en verkligt hållbar utveckling och välja bort en kortsiktig, smutsig och dokumenterat miljöfarlig verksamhet. Vi måste sträva efter att gå mot ett förändrat synsätt i samhället där vi inte fortsätter konsumera och förbruka resurser i den här takten. Det är inte hållbart. Vi kan inte gömma gruvan bakom argumentet att vi måste ha den. Det håller inte. Vi bör istället sträva efter att öka återvinning och hitta alternativ, stötta det unika och lokala samt se ett värde i att värna vår fjällnära natur, vår rena luft och vårt vatten. Det kommer att ge bestående värden för framtiden och för kommande generationer.

Angående miljömålen

Liksom MB 1 kap 1§ ger Sveriges av Riksdagen beslutade 16 miljömål tillsammans med Generationsmålet också god vägledning för avvägningen mellan de båda aktuella riksintressena enligt MB 3 kap 10 § .

"Om ett område enligt 5-8 §§ är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, skall företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt..."

Nedan Generationsmålet samt exempel på några aktuella miljömål.

Generationsmålet

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”.

Vi har gemensamt ett ansvar gentemot kommande generationer. Exploatörens planer gäller en miljöfarlig verksamhet under en kort tid, men som har effekter för mycket lång tid. Det skulle innebära stora risker samt konsekvenser för kommande generationer. En kortsiktig verksamhet som inte kan göras ogjord kommer att förstöra möjligheterna för kommande generationer att leva av och med naturen i det aktuella området med omnejd. Vid gruvbrytning uppstår ofta dessutom miljöproblem med urlakning av gifter, läckande dammar etc. Långt efter det att själva gruvverksamheten har avslutats.

Enligt IGE/Nickel Mountain kommer anrikat material att fraktas till smältverk i andra delar av världen. Det finns gott om exempel i världen på katastrofala hälso- och miljösituationer i anknytning till smältverk, inte minst då det gäller nickel. Att det sker utomlands och att varken plats eller bolag är kända idag gör att det finns en oacceptabel osäkerhetsnivå på de förhållanden som en eventuell gruvbrytning enligt IGE/Nickel Mountains planer skulle föranleda. Vid avvägningen mellan riksintressena måste HELA omfattningen av verksamheten tas i beaktande. Inte bara det som sker inom de avgränsade små ytorna i exploatörens ansökan om bearbetningskoncession.

Inte minst frågan om förorenad luft till följd av asbest, damm från dagbrotten samt all tung långtradartrafik måste väga tungt vid bedömningar av projektet.

Miljömålet: Storslagen fjällmiljö

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar (riksdagens definition av miljö kvalitetsmålet).

Renskötseln är en förutsättning för ett storslaget betespräglat fjällandskap. Nickel Mountains gruvplaner skulle få enorm påverkan på Hemavan Tärnabys fjällmiljö ur flera aspekter, inte minst de täta tunga transporter som beräknas gå var 2,5-3:e minut dygnet runt.

Tre av åtta preciseringar som vi menar särskilt hotas vid en gruvbrytning enligt IGE/Nickel Mountains planer:

- *Fjällens miljö tillstånd.* Fjällens värden för rennäringsen är bevarade och fjällens karaktär av betespräglat, storslaget landskap med vidsträckt sammanhängande områden är bibehållen.
- *Ekosystemtjänster.* Fjällmiljöernas viktiga ekosystemtjänster är vidmakthållna.
- *Natur- och kulturmiljö.* Fjällmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningar finns för fortsatt bevarande och utveckling av värdena.

Miljömålet: Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Hela gruvverksamheten och inte minst de tunga transporter som skulle bli en direkt följd av projektet måste vägas in i detta.

Miljömålet: Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas. Inriktningen är att miljö kvalitetsmålet ska nås inom en generation (riksdagens definition av miljö kvalitetsmålet).

Fyra av elva preciseringar som vi menar särskilt hotas vid en gruvbrytning enligt IGE/Nickel

Mountains planer:

- *God kemisk status.* Sjöar och vattendrag har minst god ekologisk status eller potential och god kemisk status i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.
- *Vidmakthållna ekosystemtjänster.* Sjöar och vattendrags viktiga ekosystemtjänster är vidmakthållna.
- *Strukturer och vattenflöden som bidrar till spridningsvägar.* Sjöar och vattendrag har strukturer och vattenflöden som ger möjlighet till livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter som en del i en grön infrastruktur.
- *Natur- och kulturmiljövärden.* Sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningar finns för fortsatt bevarande och utveckling av värdena.

Miljömålet: Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag (riksdagens definition av miljö kvalitetsmålet).

Två av sex preciseringar som vi menar särskilt hotas vid en gruvbrytning enligt IGE/Nickel

Mountains planer:

- *Grundvattnets kvalitet.* Grundvattnet är med få undantag av sådan kvalitet att det inte begränsar användningen av grundvatten för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning.
- *God kemisk status.* Grundvattenförekomster som omfattas av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön har god kemisk status.

Miljömålet: Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Inriktningen är att miljö kvalitetsmålet ska nås inom en generation (riksdagens definition av miljö kvalitetsmålet).

Tre av nio preciseringar som vi menar särskilt hotas vid en gruvbrytning enligt IGE/Nickel

Mountains planer:

- *Ekosystemtjänster.* Skogens ekosystemtjänster är vidmakthållna.
- *Hotade arter.* Hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla skogar.

- *Natur- och kulturmiljö.* Natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns.

Miljömålet: Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna (riksdagens definition av miljökvalitetsmålet).

Miljömålet: Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Inriktningen är att miljökvalitetsmålet ska nås inom en generation (riksdagens definition av miljökvalitetsmålet).

Björkvattdalen – historisk kulturbygd med riksintresse

Björkvattdalen var Tärnas bördigaste älvdal och det var här de första nybyggena anlades. De flesta hemman i dalgången är ursprungligen samiska nybyggen och dalgången är nu klassad som riksintresse för kulturmiljö. Dalgången har tidigare drabbats hårt av bl.a. dämningar och kraftverksbyggen. Genom dämningarna under 1950-talet höjdes vattenståndet i de sjöar som låg i nedre delen av dalgången med upp till 20 meter. Betydande arealer av den bästa skogen samt åkrar och ängar sattes under vatten, däribland hela Rönnbäcks by. De flesta fastigheter i dalgången berördes av regleringarna och många hemman fick överges.

Nickel Mountains planerade nickel- och järngruva blir ett gigantiskt ingrepp i den, genom tiderna, redan hårt ansatta Björkvattdalen. Gruvan innebär ännu ett övergrepp på såväl lokal- som urbefolkning. Ingen kan med säkerhet veta vilka konsekvenser detta kommer att få för miljön, djurlivet, fisket och vad som händer ifall det läcker ut gifter i vattenmagasinet Gardiken eller i luften. De miljömässiga riskerna är enorma, för att inte tala om ännu ett ingrepp i folkets kulturhistoria. Det behövs en grundlig opartisk arkeologisk utredning av området där det finns flera kulturhistoriska lämningar. I direkt anslutning till gruvområdet ligger dessutom Voijtjajaure kapell och kyrkogård. Kapellet är byggt av folket själva och området tillhör riksintresse för kulturmiljö. Voijtjabygden som äger och driver Voitjagården är en levande hembygd med årliga arrangemang och unik potential att utveckla genuin upplevelseturism i framtiden – en hel bygd som en eventuell nickelgruva kommer att utplåna.

Rönnbäcksgruvan innebär att kärnområdet i Tärnafjällens samiska och nybyggarhistoria raderas ut och sätter en slutlig punkt på ett folks kulturella lämningar och traditionella marker – en förutsättning för existens och överlevnad. Med vetskap om områdets historia kan gruvprojektet inte drivas igenom i rättsstaten Sverige idag ur såväl ett miljömässigt som ett folkrättsligt perspektiv. Det måste finnas en gräns för hur mycket ett folk ska behöva utstå.

Följderna av ett övergrepp drabbar inte enbart de individer som utsätts för det, utan förs även vidare till kommande generationer och lämnar svårläkta sår. Att övergreppen dessutom skett utdraget och utan stort fysiskt våld gör nästan den psykiska effekten än mer påtaglig. Björkvattdalen har aldrig

fått upprättelse, dock har en del sår efter vattenregleringen precis börjat läka då vissa hemmansägare kunnat återta sina gamla hemman och fisket delvis återhämtat sig.

Levande naturresurs och varumärket Hemavan Tärnaby

Hela den bygd där gruvområdet planeras innehåller stora oersättliga värden som en unik naturresurs med vildmarkskänsla i Tärnafjällsområdet och har stor potential att öka i värde i ett alltmer exploaterat och stressat samhälle. Gruvan omöjliggör dock fortsatt nyttjande av området som en levande naturresurs. I området finns gott om vilt samt skyddsvärd skog med bl.a. tall, något som både Naturvårdsverket och Länsstyrelsen rapporterat om. Nickel Mountain uppger själva att området utgör riksintresse för rörligt friluftsliv och används av ortsbefolkning och besökare för jakt, fiske och övrigt friluftsliv. I gruvområdet häckar regelbundet fjällvråk, korp samt flera rödlistade arter, t.ex. tretåig hackspett. I närområdet förekommer dessutom kungsörn, jaktfalk med flera falkar. Gruvområdet är ett potentiellt häckningsområde inte minst för pilgrimsfalk men även för jaktfalk, kungsörn och berguv. Dessa förhållanden är idag endast delvis kartlagda och noggranna inventeringar krävs därför. Det gäller även förekomster och livsmiljöer av en mängd andra arter t.ex. utter, fladdermöss, skogsödlor, lavskrika som alla förekommer och fortplantar sig i området. Det finns även delar i gruvområdet som har så höga naturvärden att de i sig motiverar ett reservatsskydd enligt både Naturvårdsverket och Länsstyrelsen. Här finns t.ex. dokumenterad förekomst av dessa rödlistade signalarter: skrovellav, taigaskinn, gränsticka, ullticka, harticka, rosenticka m. fl.

I dagsläget lever Storumans kommun och specifikt Hemavan Tärnaby på turism. Regionen har ett internationellt välkänt varumärke som lockar såväl turister som de som kan tänka sig att flytta till området från hela världen. Detta borgar även för framtiden då vi kan locka med en långsiktigt hållbar och kvalitativ livsmiljö. Men denna möjlighet finns bara så länge vi inte omvandlar vår naturresurs Västerbottensfjällen till ett gruvsamhälle. Turismen omsätter miljarder och har även den utvecklats till en basnäring i Sverige. Detta är dock något som ständigt bortses från när det kommer till gruvprospektering.

I ett långsiktigt perspektiv riskerar gruvverksamheten med alla enorma mängder tung trafik samt damm, buller, ev utsläpp etc att förstöra vårt goda varumärke och destination som ett turist- och besöksmål. Gruvverksamheten ligger inte tillräckligt avlägset för att ej påverka Hemavan Tärnaby, såväl tung trafik som dammpartiklar och andra utsläpp kommer att påverka. Det finns exempel i Finland som visar på hur bl.a. dammpartiklar påverkat såväl natur som skidorter på flera mils avstånd (Mika Flöjt, University of Lapland).

Vidare innebär gruvstatsningen att man omöjliggör att tillvarata områdets enorma potential att utveckla åretrunt-baserad genuin upplevelseturism i framtiden. Att överväga att öppna upp för en sådan här gruvverksamhet i Hemavan Tärnaby-området borde åtföljas av en utförlig konsekvensbeskrivning som även tar hänsyn till risker för vårt varumärke – där man ser på vår möjlighet att utveckla och överleva i området på lång sikt.

I fjällvärlden idag finns en enorm potential med en stark företagaranda, kompetens inom en mängd områden, ett välkänt varumärke, flera kreativa näringar och personligheter med drivkraft på plats. I kombination med gedigen kultur och natur har vi alla förutsättningar att skapa en annan typ av guldgruva för regionen med hållbara livsmiljöer. Här kan vi utveckla långsiktiga och verkligt hållbara

näringar. Vi måste fråga oss vad vi har för bestående värden kvar efter en kortsiktig gruvbrytning – en verksamhet man aldrig kan ångra. De arbetstillfällen en ev gruva ger kommer vi att få betala ett alltför högt pris för.

Avslutande kommentarer – hållbara livsmiljöer för framtiden!

Det är otvivelaktigt att ett gruvprojekts påverkan på miljön är så stor att några år av potentiellt ekonomiskt uppsving inte alls kan uppväga den ofrånkomliga miljöförstörelsen samt alla övriga risker och konsekvenser.

Faktum är att det finns en uppsjö av gruvprojekt som marknadsförts som lågriskprojekt med gynnsamma förutsättningar och som ändå fått katastrofal påverkan på vattnet, miljön och det urfolk som berörs. Ett miljötillstånd är ingen garanti för att ett gruvprojekt inte bryter mot uppsatta gränsvärden eller att olyckor sker. Det händer hela tiden extra miljöpåverkan i gruvprojekt, något som såväl regionala, nationella som internationella medier samt tillsynsmyndigheter som länsstyrelsen rapporterat om. Vid ett så pass stort projekt som en eventuell nickelgruva i Rönnbäck är det extra viktigt att belysa alla infallsvinklar, risker och konsekvenser.

Rönnbäckprojektet väcker frågan om vi ska börja bryta nickel i Sverige för första gången sedan andra världskriget – i öppna dagbrott i direkt anslutning till Umeälven. Detta i ett område med höga rekreativvärden och där vi i huvudsak lever av turism samt av och med naturen. Det aktuella området har dessutom väl dokumenterat höga naturvärden, högre än många nuvarande naturreservat. Detta också i ett område som har visat sig innehålla asbest. Rönnbäckprojektet handlar om våra barns och kommande generationers framtid och möjlighet att fortsätta leva av och med naturen, oavsett om det rör sig om turism, jakt, fiske, renskötsel, bär-, svamp- och örtplöckning, mathantverk, småbruk eller byggande av fritidshus till turister som vill till området. Det handlar om tillgången på rent vatten, ren luft och tillgång till en långsiktigt hållbar livsmiljö. Det handlar om hela områdets framtid och utvecklingspotential. Vi har stor potential att utveckla Hemavan Tärnaby som destination men det kräver också eftertanke samt att man vågar se gruvsatsningen ur ett granskande perspektiv. Fakta: Vi har inga stora geografiska områden i Hemavan Tärnaby. Nickelgruvan är tänkt att ligga ett stenkast bort fågelvägen från våra samhällen. Mängden tung trafik med farligt gods kommer att bli enorm. Gruvan kommer att ligga i övre delen av Umeälven. Umeälven rinner genom hela länet och ut i Bottenviken.

Rönnbäckprojektet handlar om vår framtid, våra barn och barnbarns framtid och möjligheter att leva av och med naturen efter våra förutsättningar och möjligheter. Ett gruvprojekt slår undan förutsättningarna för det samiska folket men också om alla andra som bor och lever i Hemavan Tärnaby i Storumans kommun.

Vi anser att beviljade bearbetningskoncessioner bör **upphävas** och kräver att staten och alla berörda instanser tar sitt ansvar och jobbar för att säkerställa områdets och kommande generationers framtid i hela Umeälvens dalgång genom att stoppa gruvan i Rönnbäck. Det går ej att driva igenom ett projekt för något så kortsiktigt som en 20-årig gruvverksamhet som har så allvarliga risker och långsiktiga konsekvenser för så många för så lång tid framöver.

För Nätverket Stoppa gruvan i Rönnbäck i Björkvattsdalen, Tärnaby:

Leif Albinson
Sara Andersson Ajnnak
Sofia Bothorp
Carl Brundin
Eva Conradzon
Camilla Danilda
Rickard Danilda
Birger Ekerlid
Åke Fredriksson
Mona Gadd
Nina Hanson
Margaretha Hellman
Ingrid Herslöf
Anders Herslöf
Diana Holma
Sonja Holmedal
Lennart Holmgren
Catharina Ingvarsson
Stellan Ingvarsson
Inger Israelsson
Carina Johansson
Michael Jonsson
Morgan Karlsson
Sonia Marmouch

Lilian Mikaelsson
Christina Morin
Margareta Nobell
Nils Markus Nyström
Maria Olofsson
Marie Olofsson
Roger Olofsson
Tore Olofsson
Elsie-Marie Otzem
Marie Persson
Maria Pettersson
Oscar Pettersson
Birger Samuelsson
Susanne Sandström
Juliann Sedholm
Lena Lundin Skott
Susanne Svonni
Henry Svonni
Lisa Wanneby
Leif Wäppling
Pierre Åhren
Anders Östergren
Katinka Östergren

Drygt 670 medlemmar i nätverkets grupp på Facebook i oktober 2012.

Christer Borg

ordförande, Älvräddarnas Samorganisation

Kenneth Hans Karlsson

grundare, Save the Baltic Salmon – ett nätverk med **ca 3 600 medlemmar**

Tor Lundberg

grundare, Nätverket Inga gruvor i Jokkmokk – ett nätverk med **ca 680 medlemmar**

Nätverket Stoppa gruvan i Rönnbäck är riksomfattande och stöds bl.a. av:

- Älvräddarnas Samorganisation
- Sverigefinska Ungdomsförbundet
- Save The Baltic Salmon
- Latinamerikagrupperna